

har under Hænder, det være nu Lidt eller Meget, og naar den er sig bevidst, at den bruger og bearbejder Jorden, for at det, der fortjenes, skal staae til Arvingernes Disposition istedetfor Godseierens, saaledes at Arvingerne, naar en Mand gaar herfra, ikke kun skal modtage Gendommen for at give den tilbage til Godseieren. Seer man hen til, hvorledes Sandsen hos Selveierne er udviklet med Hensyn til Statsager, med Hensyn til Dplysning, med Hensyn til Statens Selvstaendighed, med Hensyn til Arbejdet for Skytteforeninger og med Hensyn til offentlige Sager i det Hele taget, vil man hos dem finde en ganske anderledes Lyft og Sands for saadanne Institutioner, som tjene til at hæve Nationalaanden. Paa den Egn, hvorfra jeg er, har man oprettet en Skytteforening, men den har aldrig kunnet trives eller kunnet komme nogen Vel, fordi det er Fæstegods, og Godseieren bestemt nægtede at anvise en Skydebane for Foreningen; den maatte slaffe om hist og her for at faae en saadan Plads. Man anmodede gjentagende Godseieren om Tilladelse til at skyde i hans Skov, hvor der var en herlig Velighed dertil, men det blev nægtet, idet der blev svaret, at Bedkommende dog Intet havde imod, at en af hans Fæstere lod Skytterne øve sig paa en af de ham overdragne Fæstejorder. Dette lod sig imidlertid ikke gjøre, og man maatte derfor søge ind i Nabosognet. Paa Nabogods, hvor der havde været en vidtløftig Proces om Fæstevæsenet, var der ogsaa en Skytteforening, og saasnart Bønderne bleve Selveiere, fældede de Træer og oprettede en Skydebane, hvorefter Foreningen gik fremad, trivedes godt og er nu meget talrig. Jeg synes, at man heri seer et tydeligt og klart Beviis for, at Selveierne have langt større Sands for Selvstaendighed og for Betydningen af den nationale Dplysnings Fremme end den, som bestandig skal staae i Underdanighedsforhold til den i Staten mere heldigt stillede Godseier, og jeg kan derfor paa ingen Maade give slip paa den Betragtning, at vi maae see, at komme bort fra Forpagtninger. Saalænge man ikke vil have Selveierdom indført, lad da det gamle forhadte Fæstevæsen vedblive at bestaae, og lad det blive saa piin-

agtigt for begge Parter, at den store og den lille Bønde række hinanden Haanden, og den første siger: Lad os skilles ad, thi Foreningen er til Byrde for os begge. Bliv Du Selveier af det, Du har, og lad os saa skilles ad, thi denne Forening duer ikke. Dette er min Betragtningssmaaede, og derfor fastholder jeg Forslaget under Nr. 1.

J. Rasmussen: Det Forslag, jeg vil tillade mig at omtale, er Forslaget under Nr. 1, til hvilket jeg selv er Medforslagsstiller. Der er igaar blevet talt Meget saavel imod som for dette Forslag, men jeg troer, at Alt, hvad der er fremkommet for det, er ligesaa vel begrundet og ligesaa antageligt, som hvad der er fremkommet imod det. Navnlig skal jeg henholde mig til, hvad der igaar blev udtalt af det ærede Medlem for Sorø Amts 2den Valgkreds (Alberti), hvortil jeg fuldstændig kan slutte mig, og det saameget hellere, som jeg ikke seer mig istand til at udvikle mine Tanker saa godt, som det ærede Medlem fremfatte sine igaar. Jeg har to Hovedgrunde, hvorfor jeg har sluttet mig til det nævnte Endringsforslag. Den ene er den, at jeg troer, at man ved at aflasse Retten til Vortforpagtning gjør et vigtigt Skridt henimod Selvetendoms Fremme. Det lader jo idetmindste til, at vi Alle ere enige om at virke hen til Selvetendoms Fremme og til at faae det uheldige Fæstevæsen samt dette Forpagtningsvæsen, som jeg ogsaa vil kalde uheldigt, afløst, men da dette ikke kunde skee forrige Aar, da der blev indbragt et Lovforslag i den Hensigt, troer jeg, man gjør rettest i at benytte alle lovlige Midler, hvorved man ad en anden Vel snart vil kunne naae dette Maal. Naar Retten til Vortforpagtning bliver ophævet, har Godseieren kun to Veie at vælge, nemlig enten at sælge sit Gods eller at bortfæste i Genhold til den bestaaende Lovgivning, og navnlig ogsaa i Genhold til Loven af 1861. Der er imidlertid ikke mange Godseiere — om der overhovedet er nogen, veed jeg ikke — som ville fæste bort i Genhold til denne Lov, og jeg troer derfor, at naar vi kunde slippe for Retten til at forpagte bort, var der derved gjort et vigtigt Skridt